

สถานภาพงานวิจัยด้านการเรียนการสอนวรรณคดีไทย ช่วงปี พ.ศ. 2555-2564

อรุณทัย อินทนิล¹

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ภาคพล คำหน้อย

มหาวิทยาลัยนเรศวร

กาญจนา วิชญาปกรณ์

มหาวิทยาลัยนเรศวร

รับต้นฉบับ: 14 ธันวาคม 2565 วันที่ส่งต้นฉบับ 18 ธันวาคม 2565 รับผิดชอบ: 21 ธันวาคม 2565

บทความปริทัศน์

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานภาพงานวิจัยด้านการเรียนการสอนวรรณคดีไทย และได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาจากวิทยานิพนธ์ที่ศึกษาด้านการเรียนการสอนวรรณคดีไทย ช่วงปี พ.ศ.2555 – 2564 ทั้งหมด 40 เรื่อง จากมหาวิทยาลัยทั้งหมด 17 มหาวิทยาลัย ผลการศึกษาพบว่า สถานภาพงานวิจัยด้านการเรียนการสอนวรรณคดีไทย 5 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) มหาวิทยาลัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนวรรณคดีไทย มาจากหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต การศึกษาดุษฎีบัณฑิต ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต การศึกษามหาบัณฑิต ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต และครุศาสตรมหาบัณฑิต 2) การกำหนดวัตถุประสงค์ พบว่า วิทยานิพนธ์ด้านการสอนวรรณคดีไทย ส่วนใหญ่ กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ ความสามารถ และทักษะ ของประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา 3) การกำหนดขอบเขตประชากร พบว่า ขอบเขตกลุ่มประชากรตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 4) ขอบเขตด้านเนื้อหา พบว่า ผู้วิจัยกำหนดเนื้อหาวรรณคดีและวรรณกรรม มาจากหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐานเป็นหลัก และ 5) นวัตกรรมและแนวคิดทฤษฎี พบว่า 1. ผู้วิจัยได้นำแนวคิด ทฤษฎี มาใช้เป็นแนวทางในการออกแบบรูปแบบการสอน สร้างนวัตกรรมใหม่ แล้วทดลองใช้ หรือใช้กระบวนการวิจัยแบบวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มักพบในงานวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต 2. การนำแนวคิดทฤษฎีมาประยุกต์ใช้โดยการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้แล้วทดลองใช้ 3. การนำรูปแบบการสอนที่มีผู้คิดค้นไว้แล้วมาทดลองใช้ และ 4. การสร้างชุดการสอนหรือการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสร้างสื่อการจัดการเรียนรู้แล้วทดลองใช้ มักพบในวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต

คำสำคัญ: สถานภาพงานวิจัย การเรียนการสอน วรรณคดีไทย

¹ การติดต่อและการร้องขอบทความนี้ กรุณาส่งถึง อรุณทัย อินทนิล มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม E-mail : arunothai.jane03@gmail.com

RESEARCH STATUS IN TEACHING AND LEARNING THAI LITERATURE DURING 2012-2021

Arunothai Inthanid¹

Pibulsongkram Rajabhat University

Pakkapon Khamnong

Naresuan University

Kanchana Witchayapakorn

Naresuan University

Received: 14 December 2022 submission date: 18 December 2022 Accepted:
21 December 2022

Review Article

Abstract

This article aims to study the research status of teaching and learning Thai literature. The scope of study from the thesis studying the teaching and learning of Thai literature during 2012-2021 there were 40 theses from 17 universities were found. The research status of Thai literature teaching and learning has five main issues as follows: 1) universities that study Thai literature teaching and learning from the Doctor of Philosophy program Doctorate of Education This article aims to study the research status of teaching and learning Thai literature. It has defined the scope of the research from the study of 40 theses in teaching and learning in Thai literature from 2012-2021 from 17 universities. The result found that the status of Thai literature teaching and learning thesis has five issues 1) The University where studied Thai literature teaching and learning from the curriculum, i.e., Doctoral as Doctor of Philosophy, Doctor of Education; Master's degree in Master of Education 2) Defining the objectives found that most theses in teaching in Thai literature usually defined the objectives were to comparing the ability and skill of the sample 3) Defining the scope of the population found that most of the sample has usually been secondary school students 4) The scope of context found that the researcher defined the context in literature from Basic Education Core Curriculum 5) In technology and

¹ Correspondence concerning this article and requests for reprints should be addressed to Arunothai Inthanid Pibulsongkram Rajabhat University
E-mail : arunothaijane03@gmail.com

theory concept found that 1. The researcher adopted the concept and theory for guidance to design teaching models, Innovation, and experiments or used the research and development. 2. To apply the theory for creating the learning plan and experiment. 3. Improvement teaching styles that were created and experimented. And the last one was 4. As well as a teaching series or adopt technology to create learning management materials and then goes to the experiment.

Keywords: Research status, Teaching and Learning, Thai Literature

บทนำ

วรรณคดีไทย ถือเป็นสมบัติล้ำค่าของแผ่นดิน ซึ่งสะท้อนภาพของสังคมไทยตามทัศนะของกวีในฐานะสมาชิกคนหนึ่งในสังคม แล้วนำเสนอภาพที่เห็นออกมาตามมุมมองของตนโดยใช้ตัวอักษรที่มีความงามด้านวรรณศิลป์ กล่าวได้ว่า วรรณคดีไทยมีส่วนสำคัญในการแสดงถึงความเป็นชาติมาช้านาน ปัจจุบันหลักสูตรการศึกษาทุกระดับได้มีการบรรจุวรรณคดีไทยเอาไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย โดยหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานปีพุทธศักราช 2551 ได้บรรจุวรรณคดีไทยไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม โดยกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ว่า “เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

จากการศึกษาในงานวิจัยช่วงปี พ.ศ. 2555-2564 ในการจัดเรียนการสอนวรรณคดีไทยมักพบปัญหาในชั้นเรียน 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) ปัญหาที่เกิดจากตัวผู้เรียน คือ ผู้เรียนไม่มีความรู้พื้นฐานทางภาษาไม่ดีพอ ขาดความกระตือรือร้นในการเรียน ไม่รักการอ่าน ผู้เรียนไม่เห็นคุณค่าของวรรณคดีไทย 2) ปัญหาที่เกิดจากผู้สอน คือ ครูขาดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวรรณคดี วิธีสอนของครูไม่น่าสนใจ การจัดกิจกรรมไม่มีความหลากหลายหรือไม่เหมาะกับช่วงวัยของผู้เรียน และ 3) ปัญหาด้านสื่อที่ใช้ในการสอน คือ สื่อไม่เพียงพอ สื่อการสอนไม่น่าสนใจ เป็นต้น ปัญหาดังกล่าวส่งผลให้ผู้เรียนขาดความเข้าใจในความงามของภาษาไทยและภูมิปัญญาไทย ไม่สามารถแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ วรรณคดีและวรรณกรรมไทย ตลอดจนไม่เห็นคุณค่าของวรรณคดีไทย สิ่งเหล่านี้อาจทำให้มรดกที่เป็นสมบัติล้ำค่าของแผ่นดินค่อย ๆ เลือนหายไปในที่สุด

ปัญหาดังกล่าวทำให้มีนักวิชาการและอาจารย์ผู้สอนมองเห็นถึงปัญหา และได้ดำเนินการแก้ปัญหาผ่านกระบวนการวิจัยในชั้นเรียน และงานวิจัยในระดับบัณฑิตศึกษา จากการศึกษาสถานภาพงานวิจัยด้านการเรียนการสอนวรรณคดีไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2555 – 2564 พบว่าผู้วิจัยได้ใช้แนวคิด ทฤษฎีที่หลากหลายเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนการสอนวรรณคดีไทยให้ดีขึ้น โดยในช่วงนี้เริ่มใช้กระบวนการวิจัยในรูปแบบวิจัยและพัฒนา (The Research and Development) มุ่งเน้นการพัฒนา สร้างนวัตกรรม และใช้สื่อเทคโนโลยีในการวิจัยมากยิ่งขึ้น

จากข้อมูลข้างต้นทำให้ผู้เขียนสนใจศึกษาสถานภาพงานวิจัยด้านการเรียนการสอนวรรณคดีไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2555-2564 เนื่องจากงานวิจัยในช่วงนี้มีการใช้แนวคิดทฤษฎีที่หลากหลาย และมีการผลิตนวัตกรรมด้านสื่อเทคโนโลยีที่น่าสนใจ มีการสร้างโมเดลการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทยที่เกิดจากการศึกษาสภาพปัญหาและนำมาสร้างนวัตกรรมเพื่อใช้แก้ปัญหา หรือส่งเสริมการเรียนการสอนวรรณคดีไทย ทำให้ผู้ที่ศึกษาสามารถนำนวัตกรรมนั้น ๆ มาประยุกต์ใช้ในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาสถานภาพงานวิจัยด้านการเรียนการสอนวรรณคดีไทย

ผลการศึกษา

บทความนี้ได้สำรวจวิทยานิพนธ์ด้านการสอนวรรณคดีไทย ในช่วงปี พ.ศ.2555 – 2564 จากทุกมหาวิทยาลัยในประเทศไทย พบว่า วิทยานิพนธ์ด้านการสอนวรรณคดีไทยจะปรากฏในหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต-ดุษฎีบัณฑิต ครุศาสตรมหาบัณฑิต และการศึกษามหาบัณฑิต ส่วนสาขาวิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับการสอนวรรณคดีไทย พบว่า การเลือกทำวิทยานิพนธ์ด้านการสอนวรรณคดีไทยจะเกี่ยวข้องกับสาขาวิชาภาษาไทย สาขาวิชาการสอนภาษาไทย สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา และสาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสังกัดในคณะศึกษาศาสตร์ และครุศาสตร์ จากทั้งหมด 17 มหาวิทยาลัย ซึ่งบทความนี้ได้นำเสนอสถานภาพงานวิจัยด้านการเรียนการสอนวรรณคดีไทย 5 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1.มหาวิทยาลัย หลักสูตร และวิทยานิพนธ์ที่ศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนวรรณคดีไทย 2. การกำหนดวัตถุประสงค์การศึกษาของวิทยานิพนธ์ด้านการสอนวรรณคดีไทย 3. การกำหนดขอบเขตประชากรที่ใช้ศึกษาจากวิทยานิพนธ์ด้านการเรียนการสอนวรรณคดีไทย 4. ขอบเขตด้านเนื้อหาวรรณคดีและวรรณกรรมที่ใช้ในการศึกษาการเรียนการสอนวรรณคดีไทย และ 5. นวัตกรรมและแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาด้านการเรียนการสอนวรรณคดีไทย

1. มหาวิทยาลัย หลักสูตร และวิทยานิพนธ์ที่ศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนวรรณคดีไทย

มหาวิทยาลัย หลักสูตร และวิทยานิพนธ์ที่ศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนวรรณคดีไทย มีรายละเอียดตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ชื่อหลักสูตรในแต่ละมหาวิทยาลัยและจำนวนผลงานวิทยานิพนธ์/การค้นคว้าอิสระ

ชื่อมหาวิทยาลัย	ชื่อหลักสูตร	จำนวน	ร้อยละ
มหาวิทยาลัยศิลปากร	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและ การสอน	2	5
	ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอน ภาษาไทย	6	15
	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย		
มหาวิทยาลัยนเรศวร	ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและ สื่อสารการศึกษา	3	7.5
	การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย	5	12.5
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	การศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชาเทคโนโลยีและ สื่อสารการศึกษา	1	2.5
	ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอน ภาษาไทย	5	12.5
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตร และการสอน	1	2.5
มหาวิทยาลัยบูรพา	การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและ การสอน คณะศึกษาศาสตร์	1	2.5
	การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและ การสอน	2	5
	มหาวิทยาลัยรามคำแหง		
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การสอนภาษาไทย)	1	2.5
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี	ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตร และการสอน	1	2.5
	สาขาวิชาศึกษาศาสตร์		
	มหาวิทยาลัยรังสิต		
มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ	ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตร และการสอน	3	7.5
	ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตร และการสอน	1	2.5
มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์	ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและ การสอน	1	2.5
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี	ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและ	1	2.5

ชื่อมหาวิทยาลัย	ชื่อหลักสูตร	จำนวน	ร้อยละ
	การสอน		
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี	ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและ	1	2.5
	การสอน		
มหาวิทยาลัยทักษิณ	ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย	2	5
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต	ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตร	1	2.5
	และการสอน		
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย	ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและ	1	2.5
	การสอน		
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการทาง	1	2.5
	การศึกษาและการจัดการเรียนรู้		
รวม		40	100

จากการสำรวจจำนวนวิทยานิพนธ์ของแต่ละมหาวิทยาลัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการสอนวรรณคดีไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2555 – 2564 จึงได้คัดเลือกวิทยานิพนธ์จำนวน 40 เรื่อง จากมหาวิทยาลัยศิลปากร หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย จำนวน 8 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 20 มหาวิทยาลัยนเรศวร จำนวน 6 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 15 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 5 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 12.5 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 3 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 7.5 มหาวิทยาลัยรังสิต จำนวน 3 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 7.5 มหาวิทยาลัยบูรพา จำนวน 3 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 7.5 มหาวิทยาลัยทักษิณ จำนวน 2 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 5 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จำนวน 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 2.5 มหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 2.5 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จำนวน 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 2.5 มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ จำนวน 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 2.5 มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จำนวน 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 2.5 มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จำนวน 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 2.5 มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จำนวน 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 2.5 มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต จำนวน 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 2.5 มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย จำนวน 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 2.5 และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 2.5 ดังตารางต่อไปนี้

2. การกำหนดวัตถุประสงค์การศึกษาของวิทยานิพนธ์ด้านการสอนวรรณคดีไทย

การกำหนดวัตถุประสงค์การศึกษาของวิทยานิพนธ์ด้านการสอนวรรณคดีไทย จำนวน 40 เรื่อง มีรายละเอียดตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 การกำหนดวัตถุประสงค์การศึกษา

วัตถุประสงค์การศึกษา	จำนวนวิทยานิพนธ์	คิดเป็นร้อยละ
1.เพื่อสร้าง/พัฒนา รูปแบบการเรียนการสอน/ชุดกิจกรรม	16	18.60
2.เพื่อศึกษาผลตามทฤษฎี/เครื่องมือที่ใช้	15	17.44
3.เพื่อนำเสนอรูปแบบการเรียนการสอน	2	2.32
4.เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์/ความสามารถ/ทักษะ	32	37.20
5.เพื่อศึกษาความคิดเห็น/เจตคติ/ความพึงพอใจของผู้เรียน	20	23.26
6.เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน	1	1.17
รวม		100

หมายเหตุ จำนวนวิทยานิพนธ์ 1 เรื่อง อาจตั้งวัตถุประสงค์ได้มากกว่า 1 วัตถุประสงค์ได้

วัตถุประสงค์การศึกษาของวิทยานิพนธ์ด้านการสอนวรรณคดีไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2555 – 2564 จากทุกมหาวิทยาลัยในประเทศไทย พบว่า วิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่ จำนวน 32 เรื่อง หรือร้อยละ 80 กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ ความสามารถ และทักษะ ของประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา รองลงมาคือ กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็น เจตคติ ความพึงพอใจของผู้เรียน พบจำนวนทั้งหมด 20 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 50 ถัดมาคือ การสร้าง พัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนหรือชุดกิจกรรม เพื่อใช้ศึกษากับประชากรกลุ่มตัวอย่าง พบทั้งหมด 16 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 40 ส่วนวัตถุประสงค์ที่พบน้อยที่สุด คือ การกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน

จะเห็นได้ว่า การกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ ความสามารถ และทักษะ ของประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา เป็นวัตถุประสงค์ที่วิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่กำหนดไว้ เนื่องจากต้องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ ความสามารถ และทักษะ ทางการศึกษาของผู้เรียนให้ดีขึ้น และเมื่อผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ ความสามารถ และทักษะดีขึ้น ก็จะทำให้เกิดความพึงพอใจ และมีเจตคติที่ดีต่อเรื่องหรือสิ่งที่ผู้วิจัยนำไปทดลอง ซึ่งสัมพันธ์กับการกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็น เจตคติ และความพึงพอใจของผู้เรียนที่ผู้วิจัยส่วนใหญ่มักกำหนดเพื่อศึกษาควบคู่ไปกับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ ความสามารถ และทักษะ ดังตารางต่อไปนี้

3. การกำหนดขอบเขตประชากรที่ใช้ศึกษาจากวิทยานิพนธ์ด้านการเรียนการสอนวรรณคดีไทย

ในด้านขอบเขตประชากรที่ใช้ศึกษาจากวิทยานิพนธ์ทางการสอนวรรณคดีไทย ช่วงปี พ.ศ. 2555-2564 พบว่ามีการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษามากที่สุด โดยสูงสุดคือระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 47.5 รองลงมาคือ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 35 ระดับชั้นประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 12.5 ระดับอุดมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 5 สาเหตุที่มีการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่

อยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษามากที่สุด ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ผู้วิจัยได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในระดับชั้นมัธยมศึกษาที่สุดนั้น เนื่องจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 มีตัวชี้วัดเนื้อหาทางวรรณคดีที่มากขึ้น และได้กำหนดคุณภาพผู้เรียนที่เข้มข้นตามลำดับช่วงชั้น ดังนี้

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

เข้าใจและสรุปข้อคิดที่ได้จากการอ่านวรรณคดีและวรรณกรรมเพื่อนำไป ใช้ในชีวิตประจำวัน แสดงความคิดเห็นจากวรรณคดี วรรณกรรมที่อ่าน รู้จักเพลงพื้นบ้าน เพลงกล่อมเด็ก ซึ่งเป็นวัฒนธรรมของท้องถิ่น ร้องบทร้องเล่นสำหรับเด็กในท้องถิ่น ท่องจำบทอาขยานและบทร้อยกรองที่มีคุณค่าตามความสนใจได้

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

เข้าใจและเห็นคุณค่าวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน เล่นงานพื้นบ้านร้องเพลงพื้นบ้านของท้องถิ่น นำข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่านไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงและท่องจำบทอาขยานตามที่กำหนดได้

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

สรุปเนื้อหาจากวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน วิเคราะห์ตัวละครสำคัญวิถีชีวิตไทย และคุณค่าที่ได้รับจากวรรณคดี วรรณกรรมและบทอาขยาน พร้อมทั้งสรุปความรู้ ข้อคิดเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

เข้าใจธรรมชาติของภาษา อิทธิพลของภาษา และลักษณะของภาษาไทย ใช้คำและกลุ่มคำสร้างประโยคได้ตรงตามวัตถุประสงค์ แต่งคำประพันธ์ประเภท กาพย์โคลง ร่ายและฉันท ใช้ภาษาได้เหมาะสมกับกาลเทศะ และใช้คำราชาศัพท์และคำสุภาพได้อย่างถูกต้อง วิเคราะห์หลักการสร้างคำในภาษาไทย อิทธิพลของภาษาถิ่นและภาษาต่างประเทศ วิเคราะห์และประเมินการใช้ภาษาจากสื่อสิ่งพิมพ์ เข้าใจภาษาถิ่น และสื่ออิเล็กทรอนิกส์

จากคุณภาพผู้เรียนข้างต้นจะเห็นได้ว่าระดับมัธยมศึกษา นอกจากจะเข้าใจ สรุปข้อคิดที่ได้จากวรรณคดีแล้ว ผู้เรียนจะต้องเน้นการคิด วิเคราะห์ วิวิจารณ์ มากขึ้น ก็อาจทำให้ผู้สอนพบปัญหาการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาว่าระดับประถม อุปสรรคสำคัญของการเรียนรู้วรรณคดีที่เกิดจากผู้อ่านหรือตัวนักเรียน ก็คือเรื่องของภาษา ทั้งที่เป็นศัพท์เฉพาะ ภาษาพื้นสมัย ภาษาถิ่น ภาษาต่างประเทศ และภาษาวรรณคดี ซึ่งสาเหตุดังกล่าวนี้ก็จะส่งผลต่อผู้เรียนทำให้เกิดความเบื่อหน่าย ขาดความสนใจ ไม่สามารถเข้าถึงความไพเราะของถ้อยคำที่ปรากฏในวรรณคดีเรื่องนั้นได้ หรือเรียนเพียงเพื่อนำไปสอบเมื่อเสร็จสิ้นการสอบก็ลืมเลือนไม่สามารถนำความรู้หรือข้อคิดที่ได้จากวรรณคดีไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ (มันมาศ ขวลิขิต, 2537 อ้างถึงใน แสนรัก บัวทอง, 2559) จึงทำให้มีงานวิจัยที่เลือกกลุ่มตัวอย่างในระดับนี้จำนวนมากเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาความรู้ด้านวรรณคดีไทยให้แก่ผู้เรียน

นอกจากนี้จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยเลือกใช้ศึกษาส่วนใหญ่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้วิจัยเป็นครูผู้สอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมีความเชี่ยวชาญทางด้านการจัดการเรียนรู้

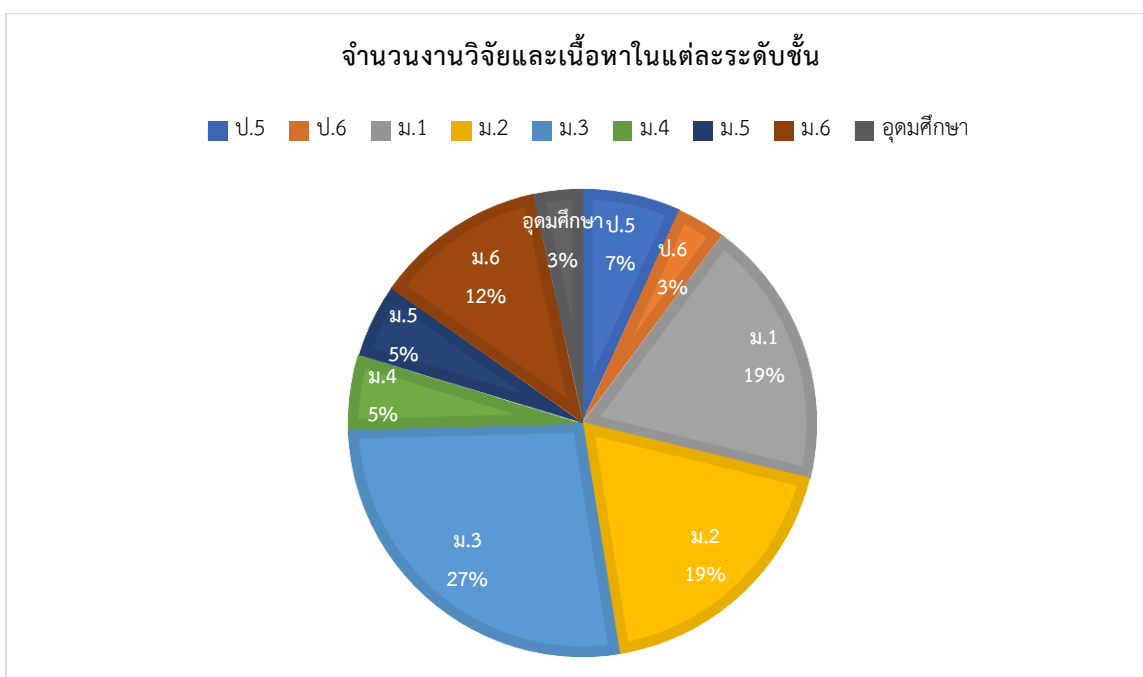
และแนวทางการแก้ปัญหาในระดับนี้ จึงทำให้เกิดนวัตกรรมเกี่ยวกับการแก้ปัญหาและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทยมากกว่าระดับอื่น

ส่วนเนื้อหาวรรณคดีไทยที่วิทยานิพนธ์ด้านการสอนวรรณคดีไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2555 – 2564 กำหนดให้เป็นขอบเขตด้านเนื้อหา พบว่า วิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่ นำเนื้อหาจากวรรณคดีไทยที่จัดพิมพ์และกำหนดให้เป็นแบบเรียนตามหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้เรียนมาเป็นขอบเขตด้านเนื้อหา โดยใช้เนื้อหาวรรณคดีไทยตามแบบเรียนในหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

4. ขอบเขตด้านเนื้อหาวรรณคดีและวรรณกรรมที่ใช้ในการศึกษาการเรียนการสอนวรรณคดีไทย

ขอบเขตด้านเนื้อหาวรรณคดีและวรรณกรรมไทยที่ใช้ในการเรียนการสอนวรรณคดีไทย จากวิทยานิพนธ์ทางด้านการสอนวรรณคดีไทย ช่วงปี พ.ศ. 2555-2564 พบว่าได้นำเนื้อหาจากวรรณคดีและวรรณกรรมไทยในแบบเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และจากรายวิชาระดับอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัยมา กำหนดใช้เป็นขอบเขตด้านเนื้อหา ดังแผนภูมิแสดงรายละเอียดดังนี้

แผนภูมิที่ 1 ความสัมพันธ์ของจำนวนงานวิจัยและขอบเขตเนื้อหาของแต่ละระดับชั้น



เนื้อหาวรรณคดีไทยที่นำมาเป็นขอบเขตการศึกษาเริ่มใช้เนื้อหาจากวรรณคดีไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ไปจนถึงระดับอุดมศึกษา มีรายละเอียดดังนี้ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ใช้เนื้อหาวรรณคดีไทยจำนวน 1 เรื่อง ได้แก่ บทละครเรื่องสังข์ทอง ตอน กำเนิดพระสังข์ พบบางงานวิจัยจำนวน 4 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 7 ระดับชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 6 ใช้เนื้อหาวรรณคดีไทยจำนวน 2 เรื่อง ได้แก่ สุภาษิตสอนหญิง และขุนช้าง ขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม พบบงานวิจัยจำนวน 2 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 3 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ใช้เนื้อหาวรรณคดีไทยจำนวน 6 เรื่อง ได้แก่ กาพย์พระไชยสุริยา โคลงโลกนิติ สุภาษิตพระร่วง นิราศภูเขาทอง นิทานพื้นบ้านภาค ตะวันออก และรามเกียรติ์ ตอนศึกไมยราพ พบบงานวิจัยจำนวน 11 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 19 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ใช้เนื้อหาวรรณคดีไทยจำนวน 4 เรื่อง ได้แก่ บทละครเรื่องรามเกียรติ์ ตอน นารายณ์ปราบนาทก กาพย์ห่อโคลงประพาสธารทองแดง โคลงสุภาษิต พระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และกลอนดอกสร้อยรำพึงในป่าช้า พบบงานวิจัยจำนวน 11 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 19 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ใช้เนื้อหาวรรณคดีไทยจำนวน 5 เรื่อง ได้แก่ พระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร อิศรญาณภาษิต บทละครพูดเรื่องเห็นแก่ลูก บทพากย์เอราวัณ และพระบรมราโชวาท พบบงานวิจัยจำนวน 16 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 27 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ใช้เนื้อหาวรรณคดีและวรรณกรรมไทยจำนวน 2 เรื่อง ได้แก่ อิเหนา ตอนศึกกะหมังกุหนิง และนวนิยายเรื่อง หัวใจชายหนุ่ม พบบงานวิจัยจำนวน 3 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 5 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ใช้เนื้อหาวรรณคดีไทยจำนวน 2 เรื่อง ได้แก่ มหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์มัทรี และมัทนะพาธา พบบงานวิจัยจำนวน 3 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 5 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ใช้เนื้อหาวรรณคดีและวรรณกรรมไทย ได้แก่ ขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนช้างถวายฎีกา วรรณคดีและวรรณกรรมในแบบเรียน และวรรณกรรมพื้นบ้าน แต่ละภูมิภาคจำนวน 4 เรื่อง คือ ภาคเหนือ เรื่องปู่ยายท้ายเล็ก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เรื่อง ผาแดงนางไอ่ ภาคกลาง เรื่อง พิกุลทอง และภาคใต้ เรื่อง ตาม่องล่าย พบบงานวิจัยจำนวน 7 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 12 และระดับชั้นอุดมศึกษา ใช้เนื้อหาจากวรรณกรรมในรายวิชาจำนวน 2 รายวิชา ได้แก่ รายวิชาโลกทัศน์จากวรรณกรรมไทย ตามหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทยฉบับปรับปรุงปี พ.ศ.2555 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร และรายวิชา วิชาวรรณกรรมกับสังคม ตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ฉบับปรับปรุงปี พ.ศ. 2559 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

เนื้อหาวรรณคดีไทยตามแบบเรียนในหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 ที่นิยมใช้เป็นขอบเขตด้านเนื้อหามากที่สุด คือ เนื้อหาวรรณคดีไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ใช้เนื้อหาจากวรรณคดีไทยทั้งหมด 6 เรื่อง ได้แก่ กาพย์พระไชยสุริยา โคลงโลกนิติ สุภาษิตพระร่วง นิราศภูเขาทอง รามเกียรติ์ ตอนศึกไมยราพ และนิทานพื้นบ้าน รองลงมาคือ เนื้อหาวรรณคดีไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ใช้เนื้อหาจากวรรณคดีไทยทั้งหมด 5 เรื่อง ได้แก่ พระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร อิศรญาณภาษิต บทละครพูดเรื่องเห็นแก่ลูก บทพากย์เอราวัณ และพระบรมราโชวาท เมื่อพิจารณาเนื้อหาวรรณคดีไทยที่วิทยานิพนธ์ด้านการสอนวรรณคดีไทยนำมาเป็นขอบเขตด้านเนื้อหานั้น สอดคล้องกับขอบเขตประชากรกลุ่มตัวอย่างที่นิยมศึกษากับประชากรกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาขอบเขตด้านเนื้อหาวรรณคดีไทยจากวิทยานิพนธ์ทั้ง 40 เรื่อง พบว่า วรรณคดีไทย เรื่องพระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร ในแบบเรียนตามหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้รับการกำหนดให้เป็นขอบเขตเนื้อหาวรรณคดีไทยมากที่สุด ซึ่งพบวิทยานิพนธ์ที่นำ เรื่องพระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร มาเป็นขอบเขตด้านเนื้อหาทั้งหมด 5 เรื่อง เหตุที่วรรณคดีไทยเรื่องพระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร ได้รับความนิยมสูงสุดที่นำมาเป็นขอบเขตด้านเนื้อหา อาจเป็นเพราะการกำหนดตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 ที่กำหนดคุณภาพผู้เรียน เมื่อสำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จะต้องสรุปเนื้อหาจากวรรณคดีได้ วิเคราะห์ตัวละครสำคัญวิถีชีวิตไทย และคุณค่าที่ได้รับจากวรรณคดี พร้อมทั้งสรุปความรู้ ข้อคิดเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ดังนั้นเรื่องพระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร จึงเป็นตัวบทที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาต้องการให้ผู้เรียนบรรลุ ตัวชี้วัดของระดับชั้นได้

5. นวัตกรรมและแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาด้านการเรียนการสอนวรรณคดีไทย

นวัตกรรมและแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาด้านการเรียนการสอนวรรณคดีไทย จากงานวิจัยจำนวน 40 เรื่อง มีรายละเอียดแสดงในตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 นวัตกรรมและแนวคิดทฤษฎีที่นำมาใช้

ชื่อนวัตกรรมและแนวคิดทฤษฎีที่ใช้	จำนวนวิทยานิพนธ์	ร้อยละ
กระบวนการเรียนการสอนวรรณคดีไทยโดยประยุกต์ใช้ร้อยสัจสี	1	2.17
ทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน	4	8.70
การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมร่วมกับเพลงพื้นบ้าน	1	2.17
เทคนิคตั้งคำถามตามแนวคิดของบลูม	1	2.17
การเรียนรู้แบบเสริมต่อการเรียนรู้ผ่านเว็บไซต์	1	2.17
การเรียนการสอนแบบซีก้าน	1	2.17
การพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	1	2.17
การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก	1	2.17
การจัดการเรียนรู้ผ่านสื่อมัลติมีเดีย	1	2.17
การจัดการเรียนรู้แบบซิปปา	1	2.17
การจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักร 4MAT	3	6.52
การจัดการเรียนรู้แบบจิกซอว์ (Jigsaw)	2	4.34
การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E)	3	6.52
การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (7E)	1	2.17

ชื่อนวัตกรรมและแนวคิดทฤษฎีที่ใช้	จำนวนวิทยานิพนธ์	ร้อยละ
การลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้	1	2.17
การจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิคแผนผังความคิด	1	2.17
ทฤษฎีเกม (Game theory)	1	2.17
รูปแบบการเรียนการสอนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สามมิติ	1	2.17
ร่วมกับการเรียนโดยใช้วรรณคดีเป็นฐาน		
รูปแบบการเรียนการสอนด้วยวิธีวิจัย	1	2.17
การส่งเสริมการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยด้วยเทคนิค SQ4R	1	2.17
การส่งเสริมการอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยด้วยเทคนิค KWL PLUS	1	2.17
จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามรูปแบบ ACACA	1	2.17
การสอนวรรณคดี แบบปัญหาวิถิ	1	2.17
การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม KAHOOT	1	2.17
การใช้วิธีการทำนายเหตุการณ์ในการเรียนวรรณกรรมพื้นบ้าน	1	2.17
เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์		
พัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านวรรณคดีไทย โดยใช้เทคนิค CIRC	2	4.34
ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง	1	2.17
ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ	1	2.17
แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) ร่วมกับสื่ออินโฟกราฟิก	1	2.17
กลวิธีมีลติพาร์ท	1	2.17
กระบวนการจัดตปัญหาศึกษา	1	2.17
การเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ	1	2.17
สื่อประสม	1	2.17
เทคโนโลยีออกเมนต์เตดเรียลลิตี	1	2.17
รูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA	1	2.17
เทคนิคเพื่อนคู่คิด	1	2.17
การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ MACRO model	1	2.17
รวม		100

หมายเหตุ วิทยานิพนธ์ 1 เรื่อง อาจใช้แนวคิดทฤษฎีมากกว่า 1

จากวิทยานิพนธ์ทั้งหมด 40 เรื่อง ในช่วงปี พ.ศ. 2555-2564 พบว่า มีการใช้แนวคิดทฤษฎี “การตอบสนองของผู้อ่าน” มากที่สุด มีจำนวน 4 เรื่อง ลำดับที่ 2 คือ “การจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักร 4MAT” มีจำนวน 3 เรื่อง ลำดับที่ 3 คือ การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E)/(7E) จำนวน 3 เรื่อง ลำดับที่ 4 คือ การจัดการเรียนรู้แบบจิ๊กซอว์ (Jigsaw) และเทคนิค CIRC จำนวน 2 เรื่อง ส่วนเรื่องอื่นๆได้ใช้แนวคิดทฤษฎีที่แตกต่างกันไป

จากการวิเคราะห์ พบแนวโน้ม นวัตกรรมและแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ ดังนี้

1. การนำแนวคิดทฤษฎี มาเป็นแนวทางในการออกแบบรูปแบบการสอน สร้างนวัตกรรมใหม่ มีรูปแบบการจัดการเรียนรู้เป็นของผู้วิจัยเอง แบ่งเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1.1 งานวิทยานิพนธ์ที่สร้างนวัตกรรมจากการพบปัญหาในการสอนวรรณคดีไทย ลักษณะดังกล่าวจะเป็นวิทยานิพนธ์ในระดับ**ดุษฎีบัณฑิต** ซึ่งเป็นโมเดลการจัดการเรียนรู้วรรณคดี เช่น เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ และสำนึกทางสังคม” ผู้วิจัย ชลธิชา ศิริอมรพันธุ์ วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต พ.ศ 2562 เป็นการนำแนวคิด 4 แนวคิดมาเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ และสำนึกทางสังคม และวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาการเรียนรู้อรรถคดีไทย โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง และทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่6 ” ผู้วิจัย สุภัทรพงศ์ รวงผึ้งรุ่งโรจน์ วิทยานิพนธ์หลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2563 ได้ใช้ ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง และทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ได้นำ 2 ทฤษฎีมาเป็นแนวทาง และสร้างรูปแบบการเรียนรู้อรรถคดีไทย ทำให้เกิดรูปแบบในการสอนวรรณคดีไทย เป็นต้น

1.2 วิทยานิพนธ์ที่สร้างนวัตกรรมจากการพบปัญหา และศึกษาปัญหาวรรณคดีไทยโดยใช้วิธีการศึกษา สัมภาษณ์ ได้แก่ วิทยานิพนธ์แบบวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีขั้นตอนในการวิจัย คือ 1) ศึกษาสภาพปัญหา 2) การนำแนวคิดทฤษฎีมาร่างเป็นแนวทางในการออกแบบรูปแบบการสอน สร้างนวัตกรรมใหม่เพื่อแก้ปัญหา 3) สร้างรูปแบบนวัตกรรม 4) ทดลองใช้นวัตกรรม 5) ประเมินผลการใช้นวัตกรรม ลักษณะดังกล่าวจะเป็นวิทยานิพนธ์ในระดับ**ดุษฎีบัณฑิต** ซึ่งเป็นโมเดลการจัดการเรียนรู้วรรณคดีที่ได้มาจากการศึกษาสภาพปัญหา เช่น วิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาการเรียนการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครูภาษาไทย” ผู้วิจัย ธัญญาลักษณ์ สังข์แก้ว วิทยานิพนธ์หลักสูตรปรัชญาดุษฎี บัณฑิตสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน (การสอนภาษาไทย) มหาวิทยาลัย

ศิลปากร พ.ศ. 2562 และเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีไทยโดยประยุกต์ใช้ร้อยสัจสี่เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต” ผู้วิจัย ชลธิชา หอมฟุ้ง หลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2557

2. การนำแนวคิดทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ โดยการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ ในลักษณะนี้จะไม่พบรูปแบบหรือโมเดล แต่จะเป็นการนำทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ในการสอน มักพบในวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต เช่น วิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์วรรณกรรม โดยใช้การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4” โรงเรียนบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้วิจัย ปัทมาภรณ์ พรดวงคำ วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การสอนภาษาไทย) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2555 ค้นคว้าอิสระ เรื่อง “ผลการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) ร่วมกับสื่ออินโฟกราฟิกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย เรื่อง กาพย์พระไชยสุริยาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1” ได้ใช้แนวคิดแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) มาจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และใช้สื่ออินโฟกราฟิกเป็นสื่อในการจัดการเรียนรู้ เป็นต้น

3. การนำรูปแบบการสอนที่มีผู้คิดไว้มาทดลองใช้ เครื่องมือที่ใช้คือแผนการจัดการเรียนรู้ มักพบในวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต เช่น วิทยานิพนธ์เรื่อง “ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4MAT” เพื่อพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการอ่านวรรณคดีไทย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนวรรณคดีไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัย นายณัฐวุฒิ ประสมสุข วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ปีการศึกษา 2555 วิทยานิพนธ์ เรื่อง “การใช้เทคนิคจิกซอว์เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ และการเขียนเชิงวิเคราะห์วิจารณ์วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2” ผู้วิจัย เกศินี ปุงปีแก้ว วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ. 2557 วิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิด” ผู้วิจัย นันทญณ์ภัค พรหมมา วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร พ.ศ. 2563 เป็นต้น งานวิจัยในลักษณะนี้ จะไม่มีการประยุกต์แต่เป็นการนำรูปแบบการสอนที่มีผู้คิดไว้มาทดลองใช้

4. การสร้างชุดการสอน และการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสร้างสื่อการจัดการเรียนรู้ แล้วทดลองใช้ มักพบในวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต เช่น วิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาผลการเรียนรู้วรรณคดีไทย กลอนบทละคร เรื่อง รามเกียรติ์ ตอนนารายณ์ปราบนนทก ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้สื่อประสม” ผู้วิจัย พรสุดา พรวัฒนกุล วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต ปีการศึกษา 2558 วิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนาชุดการสอนด้วยเทคโนโลยีออกเมนต์โต้ตอบได้

เรื่อง รามเกียรติ์ ตอนศึกไมยราพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัย ภูวภัสสร อินอ้าย วิทยานิพนธ์ หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร พ.ศ. 2559 วิทยานิพนธ์ เรื่อง “การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม KAHOOT เพื่อพัฒนาผลการเรียนรู้วรรณคดีไทย” ผู้วิจัย พร้อมเพื่อน จันทน์นวล วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยรังสิต ปีการศึกษา 2560 เป็นต้น งานวิจัยลักษณะนี้จะเน้นการออกแบบสื่อการจัดการเรียนรู้ เทคโนโลยี เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ด้านวรรณคดีไทย

สรุป

การศึกษาสถานภาพงานวิจัยด้านการเรียนการสอนวรรณคดีไทย จากวิทยานิพนธ์จำนวนทั้งหมด 40 เรื่อง จาก 17 มหาวิทยาลัย วิทยานิพนธ์ที่ศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนวรรณคดีไทยมาจากหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต การศึกษาดุษฎีบัณฑิต ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต การศึกษามหาบัณฑิต ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต และครุศาสตรมหาบัณฑิต วิทยานิพนธ์ในแต่ละเรื่องได้กำหนดวัตถุประสงค์การศึกษาที่หลากหลาย ได้แก่ เพื่อสร้าง/พัฒนา รูปแบบการเรียนการสอน/ชุดกิจกรรม เพื่อศึกษาผลตามทฤษฎี/เครื่องมือที่ใช้ เพื่อนำเสนอรูปแบบการเรียนการสอน เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์/ความสามารถ/ทักษะ เพื่อศึกษาความคิดเห็น/เจตคติ/ความพึงพอใจของผู้เรียน และเพื่อศึกษาพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน ในด้านการกำหนดขอบเขตประชากรที่ใช้ศึกษาพบว่าเป็นกลุ่มตัวอย่างนักเรียนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ไปจนถึงระดับอุดมศึกษา ส่วนขอบเขตด้านเนื้อหาวรรณคดีและวรรณกรรมที่ใช้ในการศึกษาเป็นเนื้อหาจากวรรณคดีและวรรณกรรมไทยในแบบเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 และจากรายวิชาระดับอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัยที่ผู้วิจัยปฏิบัติหน้าที่การสอนในสถาบันนั้น ๆ วิทยานิพนธ์ทั้ง 40 เรื่อง ได้สร้างสรรค์นวัตกรรมและนำแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์การเรียนการสอนมาเป็นแนวทางในการออกแบบรูปแบบการสอน สร้างนวัตกรรมใหม่ มีรูปแบบการจัดการเรียนรู้เป็นของผู้วิจัยเอง นำแนวคิดทฤษฎีมาประยุกต์ใช้โดยการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้แล้วทดลองใช้ นำรูปแบบการสอนที่มีผู้คิดไว้มาทดลองใช้ การสร้างชุดการสอน และการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสร้างสื่อการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนวรรณคดีไทยให้มีความเหมาะสม ทันสมัย และมีประสิทธิภาพ

สถานภาพงานวิจัยด้านการเรียนการสอนวรรณคดีไทย ในช่วงปี พ.ศ.2555-2564 ทั้ง 40 เรื่อง เป็นงานวิจัยที่มีรูปแบบคล้ายคลึงกัน คือ วิจัยรูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มุ่งเน้นการพัฒนาการเรียนการสอนหรือชุดกิจกรรม เพื่อแก้ปัญหาและเพิ่มผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียน หากศึกษางานวิจัยช่วงก่อนปีพ.ศ.2555 จะมีงานวิจัยที่หลากหลายทั้งงานวิจัยเชิงทดลอง วิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยและพัฒนา นับตั้งแต่ปีพ.ศ. 2555 รูปแบบการวิจัยและพัฒนาได้รับความนิยมมากขึ้น อาจจะเป็นเพราะความ

ต้องการที่จะศึกษาและพัฒนา รูปแบบการสอนเพื่อแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม กลุ่มเล็กและชัดเจนยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ขอบเขตการศึกษาของงานวิจัยตั้งแต่ปีพ.ศ. 2555 เป็นต้นมา ส่วนใหญ่จะใช้กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียน และใช้ขอบเขตเนื้อหา คือแบบเรียนตามหลักสูตรแกนกลาง กระทรวงศึกษาธิการ เนื่องจากผู้วิจัยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพบุคลากรทางการศึกษาหรือคุณครู ดังนั้นงานวิจัยจึงมุ่งเน้นการพัฒนา นวัตกรรมและแก้ปัญหาให้กับนักเรียนเพื่อให้มีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ที่ดีขึ้น เพิ่มทักษะให้กับผู้เรียนได้ และผู้เรียนและผู้สอนต่างพึงพอใจในรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างสรรค์ขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: *ครุสภาลาดพร้าว*.
- เกศินี ปุงเป็แก้ว. (2557). *การใช้เทคนิคจิกซอว์เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเขียนเชิงวิเคราะห์ วิจารณ์วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เจตนา นาควัชร. (2555). *ทางสายกลางแห่งการวิจารณ์*. กรุงเทพฯ: โอเพ่นบุ๊ก.
- ชลธิชา ศิริอมรพันธุ์. (2562). *การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเชิงผลิตภาพ เพื่อส่งเสริมความ รับผิดชอบ และสำนึกทางสังคม*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตร และการสอน วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ชลธิชา หอมฟุ้ง. (2557). *การพัฒนา รูปแบบการสอนวรรณคดีไทยโดยประยุกต์ใช้เรียลลิตี้เพื่อส่งเสริม ความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับ ปริญญาบัณฑิต*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ณัฐภูมิ ประสมสุข. (2555). *ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4MAT เพื่อพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณใน การอ่านวรรณคดีไทย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนวรรณคดีไทย สำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราช ภัฏเชียงใหม่.
- ทิตนา แคมมณี. (2564). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 25) กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธัญญาลักษณ์ สังข์แก้ว. (2562). *การพัฒนา รูปแบบการสอนวรรณคดีด้วย ACDEA เพื่อเสริมสร้างทักษะการ อ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครูภาษาไทย*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปรัชญาดุษฎี บัณฑิต

- สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน(การสอนภาษาไทย) มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นันท์ณัฏฐ์ พรหมมา. (2563). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิด. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปัทมาภรณ์ พรตวงคำ. (2555). การพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์วรรณกรรม โดยใช้การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (การสอนภาษาไทย) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พรสุตา พรวัฒนกุล. (2558). การศึกษาผลการเรียนรู้วรรณคดีไทย กลอนบทละคร เรื่อง รามเกียรติ์ ตอน นารายณ์ปราบนนทก ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้สื่อประสม. วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต.
- พร้อมเพื่อน จันทน์นวล. (2560). การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม KAHOOT เพื่อพัฒนาผลการเรียนรู้วรรณคดีไทย. วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ภูวภัสสร อินอ้าย. (2559). การพัฒนาชุดการสอนด้วยเทคโนโลยีออกเมนต์ดีเรียลลิตี เรื่อง รามเกียรติ์ ตอน ตึกไมยราพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- แสนรัก บัวทอง. (2559). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้เกมร่วมกับเพลงพื้นบ้าน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุภัทรวรงค์ รวงผึ้งรุ่งโรจน์. (2563). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้วรรณคดีไทย โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง และทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์หลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อรรพรรณ อุดมสุข. (2564). ผลการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) ร่วมกับสื่ออินโฟกราฟิกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย เรื่อง กาพย์พระไชยสุริยาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. การค้นคว้าอิสระ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยนเรศวร.